Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 19ης Δεκεμβρίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Πολιτική ασύλου – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 3 παράγραφος 2 – Μεταφορά του αιτούντος άσυλο στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας – Άρθρο 4 του Χάρτη του Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης – Αποδεικτικά μέσα και βαθμός απόδειξης της ύπαρξης πραγματικού κινδύνου απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης λόγω συστημικών ελλείψεων στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων στο υπεύθυνο κράτος μέλος – Αναστολή, από το υπεύθυνο κράτος μέλος, της αναδοχής και της εκ νέου ανάληψης των αιτούντων άσυλο»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-185/24 και C-189/24 [Tudmur] [i],

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (διοικητικό εφετείο του ομόσπονδου κράτους της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, Γερμανία) με απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2024, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Μαρτίου 2024, στο πλαίσιο των δικών

**RL** (C-185/24),

**QS** (C-189/24)

κατά

**Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, M. Gavalec, Z. Csehi και F. Schalin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J. Möller και R. Kanitz,

– η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την D. Elkan, τον M. Jespersen και την C. Maertens,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον R. Bénard και την O. Duprat-Mazaré,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους L. D'Ascia και D. G. Pintus, avvocati dello Stato,

– η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Posch, την J. Schmoll και τον M. Kopetzki,

– η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την A. Κατσιμέρου και τον B. Schima,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο III).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ενδίκων διαφορών μεταξύ, αφενός, δύο Σύριων υπηκόων και, αφετέρου, της Bundesrepublik Deutschland (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας), με αντικείμενο τις αποφάσεις με τις οποίες απορρίφθηκαν οι αιτήσεις τους για τη χορήγηση ασύλου και διατάχθηκε η απομάκρυνσή τους προς την Ιταλία.

### Το νομικό πλαίσιο

#### *Το δίκαιο της Ένωσης*

3 Το άρθρο 4 του Χάρτη του Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) προβλέπει τα εξής:

«Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.»

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ έχουν ως εξής:

«(4) Τα συμπεράσματα του Τάμπερε προσδιόρισαν επίσης ότι το [κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου] θα πρέπει να περιλαμβάνει, σε μία βραχυχρόνια προοπτική, έναν σαφή και λειτουργικό καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου.

(5) Μια τέτοια μέθοδος θα πρέπει να θεμελιώνεται σε αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Θα πρέπει, ιδίως, να επιτρέπει τον ταχύ προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο, προκειμένου να κατοχυρώνεται η πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας και να μην διακυβεύεται ο στόχος της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.»

5 Το άρθρο 3 του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ επιγράφεται «Πρόσβαση στη διαδικασία εξέτασης αίτησης διεθνούς προστασίας» και ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα στο έδαφος οποιουδήποτε από αυτά, συμπεριλαμβανομένων των συνόρων ή των ζωνών διέλευσης. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο ΙΙΙ.

2. Εάν δεν είναι δυνατόν να καθορισθεί το υπεύθυνο κράτος μέλος βάσει των κριτηρίων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση διεθνούς προστασίας.

Όταν είναι αδύνατη η μεταφορά αιτούντος στο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί πρωτίστως ως υπεύθυνο, εξαιτίας βάσιμων λόγων που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων στο εν λόγω κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του[Χάρτη], το προσδιορίζον κράτος μέλος εξακολουθεί να εξετάζει τα κριτήρια του κεφαλαίου ΙΙΙ, ώστε να διαπιστώσει αν άλλο κράτος μέλος μπορεί να προσδιοριστεί ως υπεύθυνο.

Όταν η μεταφορά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, βάσει της παρούσας παραγράφου, σε κάποιο κράτος μέλος που έχει προσδιορισθεί σύμφωνα με τα κριτήρια του κεφαλαίου ΙΙΙ ή στο πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση, το προσδιορίζον κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος.»

### *Το γερμανικό δίκαιο*

6 Το άρθρο 29, παράγραφος 1, του Asylgesetz (νόμου περί ασύλου), όπως δημοσιεύθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2008 (BGBl. 2008 I, σ. 1798) και τροποποιήθηκε πλέον προσφάτως με το άρθρο 1 του νόμου της 19ης Δεκεμβρίου 2023 (BGBl. 2023 I, αριθ. 382), έχει ως εξής:

«Η αίτηση ασύλου είναι απαράδεκτη όταν:

1. άλλο κράτος είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή της διαδικασίας ασύλου

α) δυνάμει του κανονισμού [Δουβλίνο ΙΙΙ]

[…]».

## Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Οι RL και QS είναι Σύριοι υπήκοοι. Κατέθεσαν αίτηση ασύλου στη Γερμανία στις 30 Δεκεμβρίου 2021 και στις 15 Φεβρουαρίου 2022 αντιστοίχως.

8 Ωστόσο, βάσει των πληροφοριών που περιέχονται στη βάση δεδομένων Eurodac, η Ιταλική Δημοκρατία προσδιορίστηκε ως το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των δύο αιτήσεων ασύλου.

9 Συνεπώς, η Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Προσφύγων, Γερμανία, στο εξής: Ομοσπονδιακή Υπηρεσία) υπέβαλε στην Ιταλική Δημοκρατία αίτημα αναδοχής των RL και QS. Το αίτημά της έμεινε αναπάντητο.

10 Κατόπιν τούτου, με αποφάσεις της 31ης Μαρτίου 2022 και της 19ης Απριλίου 2022, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία απέρριψε τις αιτήσεις ασύλου των RL και QS ως απαράδεκτες, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 29, παράγραφος 1, σημείο 1, στοιχείο a, του νόμου περί ασύλου, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 19ης Δεκεμβρίου 2023, με την αιτιολογία ότι υπεύθυνη για την εξέτασή τους ήταν η Ιταλική Δημοκρατία. Διέταξε επίσης την απομάκρυνση αυτών των αιτούντων άσυλο προς την Ιταλία.

11 Οι RL και QS προσέφυγαν ενώπιον του Verwaltungsgericht Düsseldorf (διοικητικού πρωτοδικείου Ντίσελντορφ, Γερμανία) κατά των ως άνω αποφάσεων. Με διατάξεις της 25ης και της 29 Απριλίου 2022, το εν λόγω δικαστήριο αναγνώρισε ανασταλτικό αποτέλεσμα στις προσφυγές τους. Με αποφάσεις της 11ης και της 13 Μαΐου 2022, ακύρωσε τις προαναφερθείσες αποφάσεις.

12 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας άσκησε έφεση κατά των πρωτόδικων αποφάσεων ενώπιον του Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (διοικητικού εφετείου του ομόσπονδου κράτους της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, Γερμανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

13 Ενόσω εκκρεμούσαν οι εφέσεις, η ιταλική μονάδα Δουβλίνου απέστειλε, στις 5 Δεκεμβρίου 2022, εγκύκλιο σε όλες τις εθνικές μονάδες Δουβλίνου. Το κείμενό της είχε ως εξής:

«Σας ενημερώνουμε ότι, για αιφνίδιους τεχνικούς λόγους, σχετικούς με τη μη διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων υποδοχής, τα κράτη μέλη παρακαλούνται να αναστείλουν προσωρινά τις μεταφορές στην Ιταλία από αύριο, με εξαίρεση τις περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης ασυνόδευτων ανηλίκων.

Θα ακολουθήσουν περαιτέρω λεπτομερέστερες πληροφορίες ως προς τη διάρκεια της αναστολής.»

14 Στις 7 Δεκεμβρίου 2022, η ιταλική μονάδα Δουβλίνου απέστειλε δεύτερη εγκύκλιο. Σε αυτήν, αναφέρονταν τα εξής:

«Σας γράφω σε συνέχεια της προηγούμενης ανακοίνωσης της 5ης Δεκεμβρίου, όσον αφορά την αναστολή των μεταφορών με εξαίρεση τις περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης ανηλίκων, λόγω μη διαθεσιμότητας εγκαταστάσεων υποδοχής.

Ειδικότερα, δεδομένου του μεγάλου αριθμού αφίξεων, τόσο στα θαλάσσια όσο και στα χερσαία σύνορα, σας ενημερώνουμε για την ανάγκη αναθεώρησης του χρονοδιαγράμματος των δραστηριοτήτων υποδοχής υπηκόων τρίτων χωρών, λαμβανομένης επίσης υπόψη της έλλειψης διαθέσιμων χώρων υποδοχής.»

15 Με διατάξεις της 21ης Ιουνίου 2023, το αιτούν δικαστήριο απέρριψε τις εφέσεις για τις οποίες έγινε λόγος στη σκέψη 12 της παρούσας αποφάσεως. Έκρινε ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είχε καταστεί υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων ασύλου του RL και του QS δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, εφόσον η μεταφορά τους στην Ιταλία ήταν αδύνατη.

16 Οι διατάξεις του εφετείου αναιρέθηκαν από το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο, Γερμανία) και οι υποθέσεις αναπέμφθηκαν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου προς επανεξέταση και έκδοση νέας αποφάσεως.

17 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, βάσει των διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, η Ιταλική Δημοκρατία είναι το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση των επίμαχων αιτήσεων ασύλου. Επομένως, οι αιτήσεις θα μπορούσαν να απορριφθούν ως απαράδεκτες, εκτός αν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας έχει καταστεί υπεύθυνο κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, λόγω τυχόν «συστημικών ελλείψεων» στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία στην Ιταλία, οι οποίες συνεπάγονται κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη.

18 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι είναι απαραίτητο να αποσαφηνιστεί η ερμηνεία του όρου «συστημικές ελλείψεις», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ. Διερωτάται αν συντρέχουν συστημικές ελλείψεις όταν το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την αναδοχή ή την εκ νέου ανάληψη των αιτούντων διεθνή προστασία αναστέλλει επ' αόριστον τις σχετικές διαδικασίες, πλην σπάνιων ατομικών περιπτώσεων.

19 Κατά το αιτούν δικαστήριο, στο ως άνω ερώτημα αρμόζει καταφατική απάντηση. Είναι της γνώμης ότι η Ιταλική Δημοκρατία, αρνούμενη σκοπίμως να αναδεχθεί ή να αναλάβει εκ νέου τους αιτούντες άσυλο, τους αποκλείει εκ προοιμίου από την πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου και υποδοχής.

20 Για την περίπτωση, πάντως, που πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση στο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί περαιτέρω να διευκρινιστεί πώς μπορεί να εκτιμήσει την ύπαρξη συστημικών ελλείψεων σε περίπτωση που το υπεύθυνο κράτος μέλος αρνείται να αναδεχθεί ή να αναλάβει εκ νέου τους αιτούντες άσυλο. Και τούτο διότι, σε μια τέτοια περίπτωση, παρίσταται αδύνατο να συγκεντρωθούν τα αναγκαία για μια τέτοια εκτίμηση αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα στοιχεία σχετικά με τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (διοικητικό εφετείο του ομόσπονδου κράτους της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού [Δουβλίνο ΙΙΙ] την έννοια ότι στο κράτος μέλος που έχει προσδιοριστεί πρωτίστως ως υπεύθυνο υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων, με αποτέλεσμα να συντρέχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του [Χάρτη], σε περίπτωση που το εν λόγω κράτος μέλος αρνείται, κατ' αρχήν και επ' αόριστον, την (εκ νέου) ανάληψη αιτούντων άσυλο λόγω αναστολής της αποδοχής των μεταφορών τους, η οποία έχει επιβληθεί με απόφαση δημόσιας αρχής;

2. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: έχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού [Δουβλίνο ΙΙΙ] την έννοια ότι οι απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης οι οποίες διέπουν τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και επιτάσσουν να λαμβάνονται υπόψη αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα στοιχεία σχετικά με τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο που πρέπει να μεταφερθούν, περιορίζονται εάν το επιληφθέν δικαστήριο δεν δύναται να έχει πρόσβαση σε τέτοια στοιχεία, αλλά μπορεί μόνο να λάβει υπόψη μόνον υποθετικά πραγματικά περιστατικά, διότι το κράτος μέλος το οποίο πρέπει να θεωρηθεί [ως υπεύθυνο] αρνείται, κατ' αρχήν και επ' αόριστον, την (εκ νέου) ανάληψη αιτούντων άσυλο λόγω αναστολής της αποδοχής των μεταφορών, η οποία έχει επιβληθεί με απόφαση δημόσιας αρχής;»

## Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

22 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 25ης Απριλίου 2024, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-185/24 και C-189/24 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

23 Με απόφαση την οποία εξέδωσε ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου την ίδια ημέρα, αποφασίστηκε να εκδικαστούν οι υπό κρίση υποθέσεις κατά προτεραιότητα.

24 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 2024, απορρίφθηκε το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου για εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου στις υπό κρίση υποθέσεις.

## Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

### *Επί του παραδεκτού*

25 Η Ιταλική Κυβέρνηση προβάλλει ένσταση απαραδέκτου του δευτέρου ερωτήματος, υποστηρίζοντας ότι είναι αμιγώς υποθετικό, διότι στηρίζεται σε εσφαλμένη παραδοχή και αντιβαίνει στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, όσον αφορά τους λόγους αναστολής των μεταφορών προς την Ιταλία.

26 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα σχετικά με την ερμηνεία του ενωσιακού δικαίου ερωτήματα που υποβάλλει εθνικός δικαστής εντός του πραγματικού και νομικού πλαισίου το οποίο ο ίδιος προσδιορίζει με δική του ευθύνη, και του οποίου την ακρίβεια δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποφανθεί επί αιτήσεως εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία του ενωσιακού δικαίου ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το ζήτημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα αναγκαία πραγματικά και νομικά στοιχεία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί [απόφαση της 18ης Ιουνίου 2024, Bundesrepublik Deutschland (Αποτελέσματα αποφάσεως περί χορηγήσεως του καθεστώτος πρόσφυγα), C-753/22, EU:C:2024:524, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

27 Εν προκειμένω, από τις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα αφορά πράγματι την ερμηνεία των κανόνων του ενωσιακού δικαίου οι οποίοι είναι κρίσιμοι για τις ανάγκες των διαφορών των κύριων δικών. Επιπλέον, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο προσδιορίζει το νομικό και πραγματικό πλαίσιο των διαφορών των κύριων δικών με δική του ευθύνη, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγξει τις παραδοχές στις οποίες στηρίζονται οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως.

28 Επομένως, το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτό.

### *Επί της ουσίας*

29 Με τα δύο προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία ενδείκνυται να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ έχει την έννοια ότι μπορεί να διαπιστωθεί ότι στο κράτος μέλος που έχει προσδιοριστεί ως υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του ως άνω κανονισμού υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία, οι οποίες συνεπάγονται κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, για τον λόγο και μόνον ότι το κράτος μέλος αυτό ανέστειλε μονομερώς την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη των αιτούντων διεθνή προστασία. Εάν όχι, το αιτούν δικαστήριο ερωτά βάσει ποιων στοιχείων μπορεί να διαπιστώσει την ύπαρξη συστημικών ελλείψεων σε μια τέτοια περίπτωση.

30 Υπενθυμίζεται ότι το ενωσιακό δίκαιο εδράζεται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι κάθε κράτος μέλος μοιράζεται με όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη, και αναγνωρίζει ότι και εκείνα αποδέχονται όπως το ίδιο, μια σειρά κοινών αξιών στις οποίες στηρίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως επισημαίνεται στο άρθρο 2 ΣΕΕ. Η παραδοχή αυτή συνεπάγεται και δικαιολογεί την ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών ως προς την αναγνώριση των εν λόγω αξιών και, συνακόλουθα, ως προς την τήρηση του ενωσιακού δικαίου που τις υλοποιεί, καθώς και ως προς το γεγονός ότι οι αντίστοιχες εθνικές έννομες τάξεις τους είναι σε θέση να παρέχουν ισοδύναμη και αποτελεσματική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στον Χάρτη, ιδίως στα άρθρα του 1 και 4, τα οποία κατοχυρώνουν μια από τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης και των κρατών μελών της, ήτοι την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η οποία εμπεριέχει, μεταξύ άλλων, την απαγόρευση κάθε απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης [πρβλ. αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 80, και της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

31 Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών έχει κεφαλαιώδη σημασία στο ενωσιακό δίκαιο, καθώς καθιστά δυνατή τη δημιουργία και τη διατήρηση ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα. Ειδικότερα, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, ιδίως όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος να δέχεται, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, ότι όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη τηρούν το ενωσιακό δίκαιο και, πιο συγκεκριμένα, ότι σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται από το ενωσιακό δίκαιο [αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 81 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 44].

32 Συνεπώς, στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, και δη του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, πρέπει να τεκμαίρεται ότι η μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους αιτούντες διεθνή προστασία σε κάθε κράτος μέλος είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του Χάρτη, της Σύμβασης περί του καθεστώτος των προσφύγων, η οποία υπεγράφη στη Γενεύη στις 28 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος. 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954)] και τέθηκε σε ισχύ στις 22 Απριλίου 1954, όπως συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο περί του καθεστώτος των προσφύγων, το οποίο συνήφθη στη Νέα Υόρκη στις 31 Ιανουαρίου 1967 και τέθηκε σε ισχύ στις 4 Οκτωβρίου 1967, καθώς και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 [πρβλ. αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 45].

33 Δεν αποκλείεται, πάντως, το σύστημα αυτό να αντιμετωπίζει, στην πράξη, σοβαρές δυσλειτουργίες σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, με αποτέλεσμα οι αιτούντες διεθνή προστασία να διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο, σε περίπτωση μεταφοράς τους εκεί, να τύχουν μεταχείρισης που δεν συμβιβάζεται με τα θεμελιώδη δικαιώματά τους [αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 83 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 46].

34 Ως εκ τούτου, το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ προβλέπει ότι δεν επιτρέπεται η μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του αν συντρέχουν βάσιμοι λόγοι οι οποίοι οδηγούν στο συμπέρασμα ότι θα διέτρεχε κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, λόγω συστημικών ελλείψεων στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία στο κράτος μέλος αυτό [απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 47]. Σε μια τέτοια περίπτωση, σύμφωνα με τα όσα ορίζει το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, το προσδιορίζον κράτος μέλος καθίσταται το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αιτήσεως διεθνούς προστασίας, αν διαπιστώσει, μετά την περαιτέρω εξέταση των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του ίδιου κανονισμού, ότι είναι αδύνατη η μεταφορά του αιτούντος στο κράτος μέλος που έχει προσδιοριστεί βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων ή στο πρώτο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 86).

35 Από το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ προκύπτει σαφώς ότι μόνον οι «συστημικές ελλείψεις» οι οποίες έχουν ως «αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του [Χάρτη]» καθιστούν αδύνατη τη μεταφορά αιτούντος διεθνή προστασία προς το υπεύθυνο κράτος μέλος. Επομένως, η διάταξη αυτή θέτει δύο σωρευτικές προϋποθέσεις [πρβλ. απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψεις 57 και 58].

36 Η πρώτη από τις δύο προϋποθέσεις, η οποία σχετίζεται με την ύπαρξη «συστημικών ελλείψεων», πληρούται όταν οι επίμαχες ελλείψεις εξακολουθούν να υφίστανται και αφορούν, γενικώς, τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής που ισχύουν για τους αιτούντες διεθνή προστασία ή, τουλάχιστον, για ορισμένες ομάδες αιτούντων διεθνή προστασία θεωρούμενες στο σύνολό τους [πρβλ. απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 59].

37 Εξάλλου, οι ελλείψεις πρέπει να χαρακτηρίζονται από έναν ιδιαιτέρως υψηλό βαθμό σοβαρότητας, ο οποίος εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υποθέσεως. Αυτός ο ιδιαιτέρως αυξημένος βαθμός σοβαρότητας συντρέχει όταν η αδιαφορία των αρχών ενός κράτους μέλους θα είχε ως συνέπεια να περιέλθει ένα πρόσωπο το οποίο είναι απολύτως εξαρτημένο από την κρατική αρωγή, ανεξαρτήτως της θέλησής του και των προσωπικών του επιλογών, σε κατάσταση έσχατης υλικής στέρησης, η οποία θα το εμπόδιζε να αντιμετωπίσει τις πλέον στοιχειώδεις ανάγκες του, όπως είναι μεταξύ άλλων η τροφή, η προσωπική καθαριότητα και η στέγαση, και θα έβλαπτε την ψυχική ή σωματική υγεία του ή θα το περιήγε σε κατάσταση εξευτελισμού ασυμβίβαστη με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Συνεπώς, ο εν λόγω βαθμός σοβαρότητας δεν καλύπτει καταστάσεις ακόμη και μεγάλης επισφάλειας ή έντονης επιδείνωσης των συνθηκών διαβίωσης του ενδιαφερομένου, εφόσον δεν συνεπάγονται έσχατη υλική στέρηση που να τον περιάγει σε κατάσταση τόσο σοβαρή ώστε να μπορεί να εξομοιωθεί με απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση (πρβλ. απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψεις 91 έως 93, και διάταξη της 13ης Νοεμβρίου 2019, Hamed και Omar, C-540/17 και C-541/17, EU:C:2019:964, σκέψη 39).

38 Επομένως, η δεύτερη προϋπόθεση, η οποία αφορά την ύπαρξη κινδύνου τέτοιας μεταχείρισης, πληρούται όταν οι συστημικές αυτές ελλείψεις συνεπάγονται, για τον ενδιαφερόμενο, κίνδυνο να εκτεθεί σε μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 4 του Χάρτη [πρβλ. απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 62].

39 Σε σχέση με την εκτίμηση των ως άνω προϋποθέσεων από το δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως μεταφοράς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το δικαστήριο αυτό, όταν διαθέτει στοιχεία τα οποία προσκομίζει ο ενδιαφερόμενος προκειμένου να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιου κινδύνου, καλείται να κρίνει, βάσει αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκεκριμένων και δεόντως ενημερωμένων στοιχείων καθώς και υπό το πρίσμα του κατοχυρωμένου από το ενωσιακό δίκαιο επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αν πληρούνται οι δύο προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ [πρβλ. αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 90, και της 30ής Νοεμβρίου 2023, Ministero dell'Interno κ.λπ. (Κοινό ενημερωτικό φυλλάδιο – Έμμεση επαναπροώθηση), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 και C-328/21, EU:C:2023:934, σκέψη 136]. Επιπλέον, το δικαστήριο πρέπει επίσης να λάβει υπόψη, με δική του πρωτοβουλία, τυχόν σχετικές πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του, προκειμένου να αποφασίσει

επί της εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ [πρβλ. απόφαση της 29ης Φεβρουαρίου 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αμοιβαία εμπιστοσύνη σε περίπτωση μεταφοράς), C-392/22, EU:C:2024:195, σκέψη 77].

40 Από την προεκτεθείσα νομολογία συνάγεται ότι, όπως επισήμαναν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το σύνολο των κυβερνήσεων που υπέβαλαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου, η ύπαρξη, στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής, συστημικών ελλείψεων που εκθέτουν τον αιτούντα σε σοβαρό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης δεν είναι δυνατόν να τεκμαίρεται από το γεγονός και μόνον ότι το υπεύθυνο κράτος μέλος ανακοίνωσε, μονομερώς και κατά παράβαση των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχει στο πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, την αναστολή όλων των μεταφορών των αιτούντων διεθνή προστασία προς το έδαφός του και, συνακόλουθα, των διαδικασιών αναδοχής και εκ νέου ανάληψης των αιτούντων. Αντιθέτως, η ύπαρξη τέτοιων συστημικών ελλείψεων και τέτοιου κινδύνου μπορεί να αποδειχθεί μόνον κατόπιν στοχευμένης ανάλυσης, στηριζόμενης σε αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα στοιχεία.

41 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τους σκοπούς του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, οι οποίοι συνίστανται, μεταξύ άλλων, στη θέσπιση σαφούς και λειτουργικής μεθόδου για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους και στην πρόληψη των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων άσυλο μεταξύ των κρατών μελών [απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2023, Ministero dell'Interno κ.λπ. (Κοινό ενημερωτικό φυλλάδιο – Έμμεση επαναπροώθηση), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 και C-328/21, EU:C:2023:934, σκέψη 141 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

42 Το δε κράτος μέλος που έχει προσδιοριστεί ως υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ δεν είναι δυνατόν να απαλλαγεί με απλή μονομερή αναγγελία από τις ευθύνες τις οποίες υπέχει από τον κανονισμό, δεδομένου ότι μια τέτοια δυνατότητα θα είχε ως αποτέλεσμα να μην τηρούνται τα κριτήρια αυτά και θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος που καθιερώνει ο ως άνω κανονισμός. Επιπλέον, αν γινόταν δεκτό ότι από παρόμοια μονομερή αναγγελία μπορεί να συναχθεί ότι υπάρχουν, στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων, συστημικές ελλείψεις οι οποίες συνεπάγονται σοβαρό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, σε βαθμό που να εμποδίζουν όλες τις μεταφορές των αιτούντων διεθνή προστασία προς το υπεύθυνο κράτος μέλος και να έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση της ευθύνης από το κράτος μέλος αυτό προς το κράτος μέλος της δευτερεύουσας μετακίνησης, θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν τέτοιες μετακινήσεις, καθώς οι αιτούντες θα είχαν κίνητρο να συνεχίσουν τη μεταναστευτική τους διαδρομή προς άλλο κράτος μέλος, όπου θα παρέχονταν, κατά την άποψή τους, ευνοϊκότερες συνθήκες.

43 Ως εκ τούτου, αυτό και μόνον το γεγονός ότι το κράτος μέλος το οποίο έχει προσδιοριστεί ως υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων που καθορίζονται στο κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ ανέστειλε μονομερώς την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη των αιτούντων διεθνή προστασία δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη διαπίστωση, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, ότι υπάρχουν, στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία στο εν λόγω κράτος μέλος, συστημικές ελλείψεις οι οποίες συνεπάγονται κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη.

44 Κατά συνέπεια, ακόμη και σε μια τέτοια περίπτωση, εναπόκειται στο δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως μεταφοράς να εκτιμήσει την ύπαρξη τέτοιων συστημικών ελλείψεων και του κινδύνου απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, υπό τις προϋποθέσεις οι οποίες έχουν διευκρινιστεί με τη νομολογία που υπενθυμίστηκε στις σκέψεις 35 έως 39 της παρούσας αποφάσεως.

45 Επ' αυτού, λαμβανομένων υπόψη των διερωτήσεων του αιτούντος δικαστηρίου, πρέπει να προστεθεί ότι, μολονότι η προαναφερθείσα εκτίμηση, η οποία πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά, αξιόπιστα, συγκεκριμένα και δεόντως ενημερωμένα στοιχεία, περιλαμβάνει κατ' ανάγκην μια μελλοντική πτυχή, στο μέτρο που εναπόκειται στο αρμόδιο δικαστήριο να εξετάσει τους κινδύνους τους οποίους διατρέχει το ενδιαφερόμενο πρόσωπο κατά τον καθ' εαυτόν χρόνο της μεταφοράς, στη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου ή μετά το πέρας της [πρβλ. αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, σκέψη 88, και της 30ής Νοεμβρίου 2023, Ministero dell'Interno κ.λπ. (Κοινό ενημερωτικό φυλλάδιο – Έμμεση επαναπροώθηση), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 και C-328/21, EU:C:2023:934, σκέψη 135], εντούτοις δεν είναι ούτε αδύνατη ούτε αμιγώς υποθετική.

46 Πράγματι, από τη νομολογία προκύπτει ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται προσφυγής κατά αποφάσεως μεταφοράς μπορεί, στο πλαίσιο της εν λόγω εκτιμήσεως, να λάβει υπόψη όλα τα διαθέσιμα έγγραφα, όπως, παραδείγματος χάριν, τις τακτικές και συγκλίνουσες εκθέσεις διεθνών μη κυβερνητικών οργανώσεων στις οποίες γίνεται λόγος για τις πρακτικές δυσχέρειες που προκαλεί η εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου στο οικείο κράτος μέλος, τα έγγραφα της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, καθώς και έγγραφα και ανταλλαγές πληροφοριών που έχουν προκύψει στο πλαίσιο της εφαρμογής του συστήματος το οποίο θεσπίζεται με τον κανονισμό Δουβλίνο ΙΙΙ (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ., C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 90 και 91), ώστε να είναι σε θέση να διαπιστώσει την ύπαρξη τέτοιων συστημικών ελλείψεων και του κινδύνου απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη.

47 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1305/2013 έχει την έννοια ότι:

– δεν μπορεί να διαπιστωθεί ότι υπάρχουν στο κράτος μέλος που έχει προσδιοριστεί ως υπεύθυνο, βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του προαναφερθέντος κανονισμού, συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία, οι οποίες συνεπάγονται κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, για τον λόγο και μόνον ότι το κράτος μέλος αυτό ανέστειλε μονομερώς την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη των αιτούντων διεθνή προστασία·

– τέτοια διαπίστωση χωρεί μόνον κατόπιν ανάλυσης του συνόλου των κρίσιμων δεδομένων, βάσει αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκεκριμένων και δεόντως ενημερωμένων στοιχείων.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

48 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

**Το άρθρο 3, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα,**

**έχει την έννοια ότι:**

**δεν μπορεί να διαπιστωθεί ότι υπάρχουν στο κράτος μέλος που έχει προσδιοριστεί ως υπεύθυνο, βάσει των κριτηρίων του κεφαλαίου ΙΙΙ του προαναφερθέντος κανονισμού, συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία, οι οποίες συνεπάγονται κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, για τον λόγο και μόνον ότι το κράτος μέλος αυτό ανέστειλε μονομερώς την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη των αιτούντων διεθνή προστασία.**

**Τέτοια διαπίστωση χωρεί μόνον κατόπιν ανάλυσης του συνόλου των κρίσιμων δεδομένων, βάσει αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκεκριμένων και δεόντως ενημερωμένων στοιχείων.**

(υπογραφές)